

Скандинавська модель забезпечення безпеки і порядку під час масових заходів дозволить підвищити рівень довіри громадян до поліції та поліпшити ефективність роботи поліції в напрямі підготовки та реалізації ключових реформ, спрямованих на якісне забезпечення рівня безпеки громадян України.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів : наказ МВС України від 23.08.2018 № 706.
2. Права людини і забезпечення правопорядку під час публічних зібрань. Керівництво // Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе : сайт. URL: <https://www.osce.org/uk/odihr/375751?download=true> (дата звернення: 07.03.2019).
3. Hoggett J., Stott C. Crowd psychology, public order police training and the policing of football crowds. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*. 2010. Vol. 33, Iss. 2. Pp. 218–235. DOI: <https://doi.org/10.1108/13639511011044858>.
4. Reicher S., Stott C., Drury J., Adang O., Cronin P., Livingstone A.J. Knowledge Based Public Order Policing Principles and Practice. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*. 2007. Vol. 1, No. 4. Pp. 403–415. DOI: <https://doi.org/10.1093/police/pam067>.
5. Reicher S., Stott C., Cronin P., Adang O. An integrated approach to crowd psychology and public order policing. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*. 2004. Vol. 27, Iss. 4. Pp. 558–572. DOI: <https://doi.org/10.1108/13639510410566271>.
6. Туз Н. Д. Структура командування під час забезпечення охорони публічного порядку та безпеки згідно скандинавської системи. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2018. Вип. 3. С. 202–210.

Надійшла до редколегії 10.03.2019

УДК 37.035.4

О. С. МОШЕНСЬКИЙ,

кандидат філософських наук, доцент,

доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-5171-0112>

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ

Аналізується стан та шляхи вдосконалення національно-патріотичного виховання курсантів та слухачів закладів освіти МВС України.

Ключові слова: поліція, патріотичне виховання, патріотична свідомість.

Українські правоохоронці є невід'ємною частиною свого народу. Вони є носіями всього позитивного і негативного, що є і в народі, а їхня свідомість зазнає тих же самих трансформацій. Навряд чи хто буде заперечувати те, що українське суспільство сьогодні перебуває в стані фундаментальних динамічних змін, які почалися з подій на київському майдані Незалежності у 2013 році. Насамперед ці зміни відбуваються у суспільній свідомості. Розпочалося переосмислення того шляху, який пройшла Україна за роки своєї майже тридцятирічної незалежності, переосмислення тих результатів, яких було досягнуто за цей час. Дехто, не бажаючи бачити позитивних змін, ставить під сумнів все, чого досягла Україна на шляху розбудови незалежної демократичної держави. Дехто, не сумніваючись у досягнутому, вважає, що можна було б зробити набагато більше. Одні говорять, що держава

потроху просувається вперед на шляху суспільного прогресу, інші твердять, що вона деградує. При всій неоднорідності оцінок, тим не менше існує те, що об'єднує українців, переважна більшість позитивно оцінює євроцентричні прагнення нашої держави.

Так вже співпало, але в зону турбулентності входить увесь світ. Економісти прогнозують найближчим часом потужну глобальну фінансово-економічну кризу. На світовій арені зростає напруженість у відносинах як між традиційно конкуруючими країнами, так і між країнами, об'єднаними союзницькими зобов'язаннями. Зовнішня політика потужних гравців стає все більше непередбачуваною. Все частіше світові та регіональні міжнародні організації демонструють свою неспроможність врегулювати міждержавні конфлікти. Міжнародне право, яке вважалося основою світового порядку, сформованого після другої світової війни, сьогодні піддається випробуванням на міцність.

За таких стрімких змін, які торкаються не лише суспільного буття, але й суспільної свідомості, надзвичайно важливого значення набувають чинники, які стабілізують суспільство. Такими стабілізуючими чинниками є традиційні суспільні цінності, пов'язані з релігією, мораллю, патріотизмом, сім'єю, державою. Саме вони є тим якорем, який здатен утримати суспільство від руйнівних кроків.

Так склалося, що в Україні, в різних її регіонах ми маємо різний рівень національно-патріотичної свідомості. Він, безумовно, вищий в західних, центральних і північних частинах і дещо нижчий на сході та півдні. Така ж сама ситуація і в правоохоронних структурах. Патріотична налаштованість особового складу правоохоронних органів сходу і півдня України потребує постійної, вдумливої роботи з боку держави по її підвищенню і укріпленню. Саме в цих регіонах є реальна загроза прямого військового вторгнення з боку Російської Федерації і невідомо, як поведуть себе правоохоронці в тих умовах. Ми вже маємо сумний досвід масового переходу правоохоронців на бік окупанта в Криму та в Донецькій і Луганській областях і, як здається, належні висновки до цього часу так і не зроблені. У будь-якому разі виглядає так, що державу не особливо турбують далеко непоодинокі випадки проявів сепаратистських, проросійських настроїв з боку окремих правоохоронців. Реагуючи на такі випадки і вдаючись до суворих покарань, різного роду керівники лише заганяють подібні настрої вглиб, роблять їх латентними, але жодним чином не сприяють їх подоланню.

Знайомлячись з сучасними програмами, планами, методиками й практиками національно-патріотичного виховання, не можна не звернути увагу на їхню відірваність від реалій сьогодення, заскорузлість і казенщину. Багато в чому вони наслідують ще радянську спадщину.

На наш погляд методологія, теорія і практика національно-патріотичного виховання особового складу Національної поліції України, курсантів, слухачів та студентів відомчих закладів освіти потребує системного і неупередженого аналізу із залученням науковців, фахівців, представників громадськості. На основі такого аналізу можна було б у подальшому виробити нові підходи, з урахуванням вимог часу і соціально-політичного контексту. Наприклад, вже зараз зрозуміло, що форми і методи патріотично-виховної роботи не повинні бути однаковими по всій Україні, а обов'язково мають враховувати регіональні особливості. Вони також не повинні бути універсальними, без урахування специфіки тих чи інших колективів. Беззаперечно, в цій роботі слід було б якнайширше використовувати сучасні сервіси інтернет-комунікацій. Та й в цілому, патріотичне виховання діючих і майбутніх правоохоронців потребує всебічного осучаснення.

На нашу думку, сьогодні нерідко можна зустріти дещо не зовсім адекватне тлумачення статті 10 закону України «Про Національну поліцію», в якій фіксуються параметри політичної нейтральності поліції. Посилаючись на цю статтю, стверджують про недоцільність будь-якої пропагандистської, агітаційної, інформаційної роботи, спрямованої на формування державницько-патріотичної політичної свідомості курсантів, слухачів відомчих закладів освіти, особового складу національної поліції. Формування політичної культури правоохоронців сьогодні залишається поза увагою нашої держави.

Важко уявити собі ефективне патріотичне виховання без політичної компоненти. Непохитна патріотична свідомість навряд чи можлива без розуміння сутності соціально-політичних процесів в Україні і в світі. Спілкування з курсантами й слухачами, діючими

співробітниками поліції свідчить про їхню часто слабку обізнаність в соціально-політичних реаліях сучасної України і світу. Багато хто з них демонструють політичну неосвіченість, відсутність власної аргументованої, патріотичної громадянської позиції. Розуміння особливостей і тенденцій політичного розвитку власної країни, політичних процесів, що відбуваються на міжнародній арені, без сумніву, сприяє значному посиленню потенціалу патріотизму і, відповідно, служить запобіжником проявам сепаратизму.

Складний, часом болючий і суперечливий, процес соціально-політичних змін в нашій державі потребує додаткового роз'яснення серед курсантів та слухачів закладів відомчої освіти, особового складу поліції. Процес реформування Національної поліції має відбуватися не лише в площині змін структури, функцій і завдань, а й торкатися духовних засад функціонування поліцейських. Майбутні правоохоронці повинні чітко усвідомлювати, який соціальний порядок вони невдовзі охоронятимуть, які суспільні цінності боронитимуть. Ідейне озброєння майбутнього поліцейського – це найважливіша задача поліцейської освіти.

В цьому контексті абсолютно незрозумілим є зникнення з нових навчальних планів поліцейських навчальних закладів такої важливої і зі значним патріотично-виховним потенціалом дисципліни, як політологія. Якщо подивитися на навчальні плани, за якими навчаються курсанти та слухачі, то ми не знайдемо там жодної дисципліни, крім політології, яка б висвітлювала і роз'яснювала сутність сучасних соціально-політичних процесів в Україні, навколо неї, та в світі в цілому. Саме в курсі політології аналізуються причини, сутність, перебіг та наслідки військового конфлікту на Донбасі, можливі шляхи його подолання (в тому числі й «Стратегія малих кроків» міністра А. Б. Авакова). Розглядаються соціально-політичні причини виникнення Євромайдану, та завдання які постали перед Україною й Національною поліцією після Революції Гідності.

Ще раз наголошуємо на тому, що національно-патріотичне виховання не має жодних перспектив на успіх, якщо воно не спирається на відповідну політико-просвітницьку роботу, не бере до уваги політичну культуру того контингенту, на який вона спрямована.

Для діючих та майбутніх правоохоронців патріотизм є ключовим, системоутворюючим компонентом професіоналізму. Проблема формування патріотичної свідомості курсантів і слухачів закладів вищої освіти МВС України потребує не лише певних знань та вмінь але й володіння системою ціннісних орієнтацій патріотичної спрямованості, здатності захищати ці цінності як в професійній діяльності, так і у повсякденному житті.

Надійшла до редколегії 01.04.2019

УДК 351.74

І. М. ПРОЦЬ,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін
юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ;*

Т. І. ЯМКОВА,

*студент юридичного факультету
Львівського державного університету внутрішніх справ*

ВПЛИВ СУСПІЛЬСТВА НА РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Стаття присвячена проблемам реформування Національної поліції України. Розглянуто основну функцію реформованого органу – взаємодія із суспільством та вказано проблеми в даному питанні. Окреслено керівні положення Закону України «Про національну поліцію».

Ключові слова: *Національна поліція України, суспільство, охорона прав, громадськість, держава, патруль.*